

19.9.2024

OZNÁMENIE POSLANCOM

Vec: Petícia č. 1424/2023, ktorú predkladá Andrea Bardi, taliansky štátny príslušník, o právach pracovníkov na výletných lodiach v EÚ

1. Zhrnutie obsahu petície

Predkladateľ petície sa sťažuje na nedostatočnú ochranu pracovníkov výletných lodí, najmä čašníkov a upratovačiek, a na chýbajúci regulačný rámec na úrovni EÚ. Podľa predkladateľa petície, keďže títo pracovníci pochádzajú z chudobných pomerov a neovládajú hlavné jazyky používané v Európe, sú v zraniteľnom postavení, ktoré zahŕňa krátkodobé zmluvy, neprimerané mzdy a ťažkosti pri konzultáciách s odbormi. Predkladateľ petície preto vyzýva európske inštitúcie, aby prijali opatrenia na zabezpečenie primeranej odmeny, zintenzívnili kontroly na palube, stanovili sankcie za porušenie predpisov a bojovali proti mzdovému dampingu. Okrem toho je takisto nevyhnutné monitorovať zmluvy uzatvorené v tretích krajinách, aby sa chránili práva týchto pracovníkov.

2. Prípustnosť

Petícia bola uznaná ako prípustná 5. apríla 2024. Európsky parlament požiadal Komisiu o poskytnutie informácií podľa článku 227 ods. 5 (nový článok 233 ods. 5).

3. Odpoveď Komisie doručená 19. septembra 2024

Zistenia Komisie

Podľa medzinárodného práva sa lode môžu plaviť iba pod vlajkou jedného štátu. Lode tak majú štátnu príslušnosť toho štátu, pod ktorého vlajkou sú oprávnené plaviť sa, to je vlajkový štát. V súlade s článkom 92 Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve (UNCLOS) podliehajú lode na širom mori spravidla iba jurisdikcii vlajkového štátu. Toto

ustanovenie sa tiež vzťahuje na výhradnú hospodársku zónu (článok 58 UNCLOS).

Na základe toho je vlajkový štát povinný efektívne uplatňovať svoju verejnú moc a riadiť administratívne, technické a sociálne záležitosti týkajúce sa lodí plaviacich sa pod jeho vlajkou (článok 94 ods. 1 UNCLOS). Z toho vyplýva, že vlajkový štát uplatňuje verejnú moc vo vzťahu ku všetkým lodiam plaviacim sa pod jeho vlajkou, ako aj vo vzťahu k ich veliteľovi, dôstojníkom a ostatným členom posádky. Vlajkový štát je povinný prijať všetky potrebné opatrenia, aby na svojich lodiach zabezpečil bezpečnosť s ohľadom na, okrem iného, pracovné podmienky, výcvik a obsadenie posádky, pričom bude rešpektovať príslušné medzinárodné nástroje (článok 94 ods. 2 a ods. 3 UNCLOS).

To znamená, že všetky osoby pracujúce na palube lodí v medzinárodnej doprave (vrátane výletných lodí) sú predmetom práva (vrátane pracovného práva) vlajkového štátu.

Ako parciálna výnimka k výhradnej právomoci vlajkového štátu, sa v článku 21 ods. 1 písm. a UNCLOS uvádza, že pobrežný štát môže prijať právne predpisy a nariadenia týkajúce sa pokojného prechodu cez svoje územné more, s ohľadom na jeho teritoriálne vody z hľadiska bezpečnosti plavby, ktoré môžu zahŕňať aj obsadzovanie posádky a/alebo pracovné podmienky. Takéto právne predpisy a nariadenia sú platné len vtedy, ak uplatňujú „všeobecne prijaté medzinárodné predpisy alebo normy“.

Na osoby pracujúce na palubách lodí – bez ohľadu na ich úlohu a postavenie – sa tiež vzťahuje Dohovor o pracovných normách v námornej doprave Medzinárodnej organizácie práce (MLC, 2006). V EÚ boli ustanovenia Dohovoru o pracovných normách v námornej doprave z roku 2006 týkajúce sa minimálnych požiadaviek na prácu námorníkov na lodi, podmienok zamestnania, ubytovania, stravy a ochrany zdravia zavedené prostredníctvom smernice Rady 2009/13/ES, ktorá bola zmenená smernicou Rady (EÚ) 2018/131. Organizáciu pracovného času námorníkov reguluje smernica 1999/63/ES. Okrem toho, podľa smernice (EÚ) 2015/1794 sa na námorníkov vzťahujú ustanovenia, ktoré regulujú ochranu zamestnancov v prípade platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa a prevodu podnikov, Európsku zamestnaneckú radu, informovanie a porady so zamestnancami a hromadné prepúšťanie.

Aby sa zabezpečilo, že členské štáty si budú jednotne plniť svoje povinnosti vlajkového štátu, musia riadne presadzovať a vykonávať príslušné časti Dohovoru o pracovných normách v námornej doprave (MLC) z roku 2006 zohľadnené v prílohe k smernici 2009/13/ES.

Pracovníci pracujúci ako personál slúžiaci na výletných lodiach (ako napríklad chyžné, čašníci a upratovací personál) sú považovaní za námorníkov, a preto sú chránení smernicou 2009/13/ES. Toto však platí len pre lode plaviace sa pod vlajkou jednej z krajín EÚ.

Presadzovanie Dohovoru o pracovných normách v námornej doprave z roku 2006 je stanovené v smernici EÚ 2013/54/ES, pokiaľ ide o lode plaviace sa pod vlajkou jednej z krajín EÚ, a tiež v smernici 2013/38/ES, ktorá zahŕňa Dohovor o pracovných normách v námornej doprave z roku 2006 ako súčasť inšpekcií štátnej prístavnej kontroly podľa smernice 2009/16/ES.

Štátna prístavná kontrola je systém kontroly zahraničných lodí v prístavoch iných štátov, než je vlajkový štát kontrolovanej lode. Takéto inšpekcie sú vykonávané úradníkmi štátnej prístavnej kontroly s cieľom overiť, či spôsobilosť kapitána lode, dôstojníkov a posádky na palube, stav lode a jej vybavenie spĺňajú požiadavky medzinárodných dohovorov, ako aj

právných predpisov EÚ uplatňovaných v členských štátoch EÚ. Orgány členských štátov EÚ ročne vykonajú v prístavoch EÚ v priemere 15 000 inšpekcií štátnej prístavnej kontroly.

Pokiaľ ide o minimálne mzdy, kapitola II smernice (EÚ) 2022/2041 o primeraných minimálnych mzdách, ktorá určuje minimálne požiadavky na stanovenie a aktualizáciu zákonom stanovenej minimálnej mzdy, sa nevzťahuje na námorníkov patriacich do rozsahu pôsobnosti Dohovoru o pracovných normách v námornej doprave z roku 2006. Vzťahujú sa na nich však všetky ostatné ustanovenia tejto smernice, a to predovšetkým tie, ktoré sa týkajú podpory kolektívneho vyjednávania, informácií o ochrane minimálnej mzdy, práva na nápravu a sankcií za porušenie práv vzťahujúcich sa na minimálnu mzdu. Táto smernica mala byť transponovaná do vnútroštátnych právnych predpisov do 15. novembra 2024.

Pokiaľ ide o práva a sociálny dialóg pracovníkov výletných lodí na úrovni EÚ, Komisia uľahčila fungovanie sociálneho dialógu v oblasti námornej prepravy¹ a výsledkom bolo prijatie viacerých dôležitých dohôd týkajúcich sa pracovných podmienok námorníkov v EÚ, ako je uvedené vyššie. Jej práca sa odráža aj na národnej úrovni. V súlade s článkom 152 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) EÚ uznáva a podporuje úlohu sociálnych partnerov na úrovni EÚ s cieľom uľahčiť vzájomný dialóg o pracovných podmienkach pri plnom rešpektovaní ich autonómie. Fungovanie vnútroštátneho sociálneho dialógu vrátane osobitnej organizácie kolektívneho vyjednávania však patrí do zodpovednosti členských štátov. Podobne, podľa článku 153 ods. 5 ZFEÚ, združovacie právo nie je súčasťou oblastí sociálnej politiky, v ktorých Únia podporuje a dopĺňa činnosti členských štátov, ale spadá do kompetencie členských štátov, ktoré musia zabezpečiť rešpektovanie a ochranu týchto práv.

Záver

Pre Úniu je teda žiadúce zabezpečiť, aby si pracovníci výletných lodí boli vedomí svojich práv a možnosti združovať sa v odborových zväzoch. V tejto súvislosti a na základe uvedených skutočností Komisia nezistila žiadne porušenie právnych predpisov EÚ.

¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=480&langId=en&intPageId=1844>